

ชื่อเรื่องการค้นคว้าแบบอิสระ ผลกระทบจากการใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืชทางการเกษตร
ในสวนส้มโอ : กรณีศึกษา หมู่บ้านม่วงยาย ตำบลม่วงยาย
อำเภอเวียงแก่น จังหวัดเชียงราย

ผู้เขียน

เบญจมาศ ชนะสมบัติ

ปริญญา

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม)

คณะกรรมการที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระ

อาจารย์ ดร. สมชาย เดียวกุล ประธานกรรมการ
อาจารย์ ดร. จุรีรัตน์ โทมัส กรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อุไรวรรณ ตันกิมยง กรรมการ

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าแบบอิสระนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) พฤติกรรมการใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืชทางการเกษตรของเกษตรกรสวนส้มโอ : กรณีศึกษา หมู่บ้านม่วงยาย ตำบลม่วงยาย อำเภอเวียงแก่น จังหวัดเชียงราย 2) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับพฤติกรรมการใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกรในสวนส้มโอ 3) ผลกระทบจากการใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืชทางการเกษตร

กลุ่มตัวอย่างเป้าหมายในการศึกษาครั้งนี้ คือเกษตรกรผู้ปลูกส้มโอ จำนวน 150 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์เกษตรกร แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลจากการศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 27-72 ปี เฉลี่ยอายุของเกษตรกรคือ 44 ปี พื้นฐานทางการศึกษา ประถมศึกษาปีที่ 4-ปริญญาตรี การศึกษาเฉลี่ยอยู่ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีประสบการณ์ในการปลูกส้มโอระหว่าง 2-45 ปี เฉลี่ย 18 ปี ขนาดพื้นที่เพาะปลูกส้มโออยู่ระหว่าง 2-25 ไร่ เฉลี่ย 7 ไร่ กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ยของความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับผลกระทบการใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกรในสวนส้มโอ ระดับสูง และมีคะแนนเฉลี่ยของพฤติกรรมการใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืชค่อนข้างมาก หรือปฏิบัติเกือบทุกครั้ง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กัน คือ ความรู้กับพฤติกรรมการใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืชมีความสัมพันธ์กันในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = 0.381, p < 0.001$) แสดงให้เห็นว่า ความรู้ของเกษตรกรที่ได้รับจากสื่อต่างๆ มีผลต่อการปฏิบัติตนของเกษตรกรในการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ เพื่อป้องกันตนเองและรักษาสิ่งแวดล้อม

Independent Study Title	The Impacts of Pesticides Usage in Pomelo Orchards : A Case Study of Ban Muang Yai, Tambon Muang Yai, Amphoe Wiang Kaen, Changwat Chiang Rai	
Author	Benjamas Thanasombat	
Degree	M.S. (Man and Environment Management)	
Independent Study Advisory Committee	Lect. Dr. Somchai Teaukul	Chairperson
	Lect. Dr. Jureerat Thomas	Member
	Asst. Prof. Dr. Uraiwan Tankimyong	Member

ABSTRACT

This independent study had three purposes: firstly, to study the pesticide usage behaviors of the pomelo gardeners in Moo Ban Muang Yai, Amphoe Wiang Kaen, Changwat Chiang Rai; secondly, the relationship between personal factors and pesticide usage behaviors of the pomelo gardeners; and thirdly, the effects of pesticide usage in gardening.

Subjects in this study were 150 pomelo gardeners. Questionnaires and interviewing were used in data collection. Statistics used for analyzing were percentage, average mean, standard deviation and the Pearson's correlation coefficient.

It was found that the age-range of the gardeners was between 27-72 years old. The average age was 44 years old. The educational background ranged from primary education to bachelor degree. The average was at Mathayom 3. They had the gardening experience between 2-45 years, with the average of 18 years. The range of garden size was between 2-25 Rai with the average size of 7 Rai. The average score of knowledge in the effects of pesticides was at high level. The average score of pesticide usage behaviors was at relatively high. The knowledge score had a positive correlation with the pesticide usage behavior ($r = 0.381$; $p < 0.001$). This lead to a suggestion that the gardener's knowledge obtained from various kind of mass-communications had some effects on gardeners' behaviors in corresponding to the theoretical bases in self-protection and environmental preservation.